

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 37-38 (2001)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 37-38 (2001)

Η καφετέρια με τις ψάθινες ομπρέλες

Βαγγέλης Αυδίκος

doi: [10.12681/prch.29215](https://doi.org/10.12681/prch.29215)

Copyright © 2022, Βαγγέλης Αυδίκος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αυδίκος Β. (2022). Η καφετέρια με τις ψάθινες ομπρέλες. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (37-38), 141–151.
<https://doi.org/10.12681/prch.29215>

Η καφετέρια με τις ψάθινες ομπρέλες

Διήγημα

του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΑΥΔΙΚΟΥ**

Αναπλ. Καθηγητή Φιλολογίας
στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η σκάλα ήταν οφιοειδής. Το μάρμαρο κάτω είχε ξεθωριάσει από την πολυκαιρία. Ανέβαινε τα σκαλοπάτια διστακτικά. Σε καθένα κοντοστεκόταν. Η καρδιά του πήγαινε να σπάσει από την αγωνία. Ένιωθε το πρόσωπό του τσιτωμένο. Τα μηνίγγια του μυρμήγκιαζαν. Οι παλάμες του είχαν μουσκέψει από τον ιδρώτα. Ο ίδιος δεν ήξερε τι να κάνει.

Πριν από λίγο είχε τελειώσει το νεσκαφέ του στην καφετέρια. Ήταν η πρώτη φορά που άλλαξε τις συνήθειές του. Ήπιε την τελευταία σταγόνα παρατεταμένα, σε μια προσπάθεια ν' αναμετρηθεί με την προηγούμενη ζωή του.

Οι γονείς του ήταν φτωχοί αγρότες. Πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο χωριό, σε υψόμετρο πεντακόσια μέτρα από τη θάλασσα. Τα αμπέλια τους βρίσκονταν στο πάνω μέρος του χωριού κι από κει είχε πιάτο στα πόδια του όλο τον κάμπο. Όταν ο καιρός ήταν καθαρός έβλεπε την Πρέβεζα. Ονειρευόταν να γίνει καθηγητής και να αγοράσει σπίτι μια μέρα στην πόλη. Κάθε μέρα κατέβαινε στο γυμνάσιο στο Καναλάκι και η θέλησή του να γίνει κάποιος δυνάμωνα. Το Καναλάκι είχε αδειάσει από κόσμο στις αρχές του 1960. Όλοι ήταν στη Γερμανία. Το ίδιο και ο πατέρας του, παλιός αντάρτης. Δεν πήρε την οικογένεια μαζί του. Ήθελε να μάθουν τα παιδιά του, αυτός και δυο μικρότερες αδελφές, γράμματα. Πήγε να μαζέψει μερικά μάρκα, να φτιάξει το σπιτάκι στο χωριό και να στείλει τα παιδιά στα Γιάννενα να γένουν δασκάλοι.

Δεν μπορούσε να κάνει κι αλλιώς ο πατέρας του, θυμάται ύστερα από τόσα χρόνια. Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 γύρισε από τον Άν Στράτη. Στον εμφύλιο τάχθηκε με το Δημοκρατικό Στρατό. Πιο μπροστά πολέμησε στις γραμμές του ΕΛΑΣ. Έφτασε ως το Γράμμο. Εκεί είδε πολλούς συντρόφους του να σκοτώνονται. Ο ίδιος τραυματίστηκε βαριά στο στήθος. Συ-

Πρεβεζάνικα Χρονικά

νήλθε στα Γιάννενα στο Νοσοκομείο. Τον είχαν για έξι μήνες σε απομόνωση. Όταν έγινε τον έστειλαν στον Άη Στράτη. Υπέφερε πολύ. Μια φορά τον πετόσοψαν. Τελικά, υπέγραψε. Ήταν και ο γιος του που τον είχε αφήσει στην κοιλιά της μάνας του.

Πήγε στη Γερμανία, για να ξεφύγει από τους χωριανούς. Οι πολλοί τον έβλεπαν με μισό μάτι. Ήταν ο δηλωσίας, ο προδότης. Για τους άλλους ήταν το κομμούνι, το ανθρώπινο τέρας. Κανένας καφενές δεν τον χωρούσε. Πήρε των ομματιών του και άφησε για δεύτερη φορά την οικογένεια.

Συναντήθηκε για πρώτη φορά με το παρελθόν του πατέρα του όταν έγινε φοιτητής της Φιλοσοφικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ήταν τα χρόνια της δικτατορίας όταν πέρασε το κατώφλι του ιδρύματος στην οδό Δομπόλη. Την πρώτη μέρα τον συνόδευσε και ο πατέρας του. Ήταν περήφανος που ο γιος του ξεπέρασε τα όνειρά του. Από την Ακαδημία βρέθηκε στο Πανεπιστήμιο.

Με τον πατέρα του οι κουβέντες ήταν λίγες. Δεν ήθελε να τον μπλέξει στα παλιά. Συναντήθηκε με τις ίδιες ιδέες στις φοιτητικές συντροφίες. Ήταν παρών στις δίκες του Κακριδή και του Παπαθωμόπουλου. Μαζί με τους άλλους ήταν μια πρόβα για το αντιστασιακό φοιτητικό κίνημα. Στα σπίτια της Βελισσαρίου και της Ν. Ζέρβα ανέλυαν το Μαρκούζε και τα έργα του Λένιν. Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου τον βρήκαν έξω από την πόρτα.

Ο στρατός και η μεταπολίτευση τον έφεραν πιο κοντά με την Αριστερά. Στρατολογήθηκε. Ο πατέρας του δε μιλούσε. Η ματιά του, όμως, έλεγε πολλά. Φοβόταν για το μέλλον του. Ανησυχούσε μη καθούν τα όνειρά του. Του το είπε με το δικό του τρόπο. Του μετέφερε τη συζήτηση που είχε ο χωροφύλακας στο διπλανό τραπέζι για το γιο ενός άλλου χωριανού, συμφοιτητή στα Γιάννενα.

– «Άκουσα πως ο γιος του Χαρίλαου κρατάει κόκκινες σημαίες. Δεν τον βλέπω καλά. Χαμένοι θα πάνε οι κόποι να βγάλει το πανεπιστήμιο».

Τελικά, όλα πήγαν καλά. Διορίστηκε στη Φλώρινα και μετά γύρισε στην Πρέβεζα. Στο μεταξύ παντρεύτηκε και με την Τασία, την Κρητικιά συμφοιτητριά του, με την οποία έκανε δυο παιδιά, ένα κι ένα.

Η ζωή του ήταν σχολείο, κόμμα, συνδικάτο. Ώρες ολόκληρες ξόδευαν στα γραφεία του κόμματος για να αναλύσουν την πολιτική κατάσταση και να προωθήσουν την πολιτική του στο συνδικάτο. Η μόνη έξοδος ήταν το Σάββατο. Έβγαιναν παρέα με τον Παύλο και τη Μαίρη, ένα άλλο συντροφικό ζευγάρι.

Η Τασία είχε τον απόλυτο έλεγχο των οικονομικών. Δε χάλαγε εύκολα φράγκο. Τα υπολόγιζε όλα. Φρόντιζε κάθε μήνα να μένουν αρκετά. Τα πήγαινε κατευθείαν στην τράπεζα.

– «Αντρούλη μου, όλα κι όλα, πρέπει να πάρουμε σπίτι. Το δάνειο δεν φτάνει. Όταν εγκριθεί η αίτησή μας από το ταμειευτήριο, πρέπει να είμαστε έτοιμοι. Βαρέθηκα να μένω συνέχεια στο νοίκι. Θέλω το δικό μου σπίτι. Κάτι πρέπει να κάνουμε κι εμείς. Να, δες τον Παύλο και τη Μαίρη. Έχουν δικό τους λουξ τριάρι. Δε λέω, τους βοήθησαν και οι γονείς του Παύλου. Εμείς δεν είμαστε τόσο τυχεροί. Οι δικοί μας δεν έχουν βρακί να φορέσουν οι ίδιοι, σε μας θα δώσουν;».

Η Τασία ήταν κι αυτή διορισμένη στο γυμνάσιο. Είχε το μεσογειακό ταμπεραμέντο του Κρητικού. Άναβε και κόρωνε στη στιγμή. Τα μάτια της στο θυμό πετούσαν σπίθες κι αλίμονο σ' όποιον τύχαινε κοντά της. Θα τ' άκουγε από την καλή. Ήταν, όμως, και καλόκαρδη. Άνοιγε εύκολα την πόρτα της και στη γειτονιά την αγαπούσαν όλοι. Νοίκιαζαν στον τέταρτο όροφο μιας πολυκατοικίας στην άκρη της πόλης. Ήταν οι μόνοι καθηγητές εκεί. Οι άλλοι ήταν εργάτες και πρώην μετανάστες στη Γερμανία. Η Τασία είχε καλές σχέσεις με όλους. Θύμωνε καμιά φορά με την ακαταστασία στην πυλωτή και τις φλούδες από φρούτα που πετάγονταν στη σκάλα. Δεν τα χάλαγε, όμως, με τους άλλους. Τους καταλάβαινε. Στη Γενική Συνέλευση της πολυκατοικίας κατέβαινε η ίδια.

Το μόνιμο άγχος που είχε, ήταν τα πάχια της. Η γέννα της άφησε κάποια κιλά. Ήταν, βέβαια, πάντα τροφαντή αλλά μετά τα παιδιά δίπλωνε το κρέας στην κοιλιά και τα μπούτια της γιόμιζαν τα καθίσματα. Και τι δεν έκανε για να τα ρίξει. Πήγε σε γυμναστήριο. Έχυνε με το τσουβάλι τον ιδρώτα. Δε γινόταν τίποτε, όμως. Δε μπορούσε να κρατήσει το φαγητό. Καλοτύχιζε τη Μαίρη που είχε αυτοσυγκράτηση. Στις εξόδους δε δοκίμαζε ποτέ γλυκό. Σχεδόν πάντα τσιμπολογούσε και δεν της φαινόταν η ηλικία. Ήταν αδύνατη, καλλίγραμμη.

Η ίδια έδινε τη δική της εξήγηση για το πάχος της. Έτρωγε από άγχος. Η σκέψη να αποκτήσουν δικό τους σπίτι την άγχωνε και έβρισκε διέξοδο στο φαγητό. Ιδίως τα γλυκά που έτρωγε το βράδυ, μετά την κοπιαστική λάντσα και την προετοιμασία των παιδιών για το σχολείο, ήταν το ηρεμιστικό της.

Ήξερε τις κινήσεις της Τασίας απέξω κι ανακατωτά. Συνήθως, πήγαινε πιο μπροστά στο σπίτι. Υπηρετούσαν στο ίδιο σχολείο και είχε ψήσει το Στέλιο, το μαθηματικό που είχε το πρόγραμμα, να μη βάλει την Τασία στις τελευταίες ώρες. Τα παιδιά γύριζαν στη μία από το δημοτικό της γειτονιάς κι έπρεπε να τους ζεστάνει το φαγητό.

Ο ίδιος σκόλαγε στο εξάωρο. Πέρναγε από το ψιλικατζίδικο και έπαιρνε το *Ριζοσπάστη*. Όση ώρα περίμενε να πάρει τα ρέστα, έριχνε κλεφτές ματιές στις αθλητικές. Συζήταγε με το Μίλτο, τον ιδιοκτήτη, για στάνταρ στο

Πρεβεζάνικα Χρονικά

προπό της Κυριακής και πήγαινε στο σπίτι. Σπανίως βοηθούσε στο στρώσιμο του τραπεζιού. Η Τασία περίμενε να φάνε μαζί. Ανοίγοντας την πόρτα, τα παιδιά όρμαγαν πάνω του. Ήθελαν να του αφηγηθούν ιστορίες από το σχολείο. Τα έπαιρνε στον καναπέ του σαλονιού. Τα κάθιζε στα γόνατά του και τα άκουγε. Με το ένα μάτι παρακολουθούσε τα παιδιά, ενώ με το άλλο διάβαζε την πρώτη σελίδα. Η Τασία θύμωνε.

– «Καλά, δεν έχεις το θεό σου. Τα παιδιά έχουν να σε δουν μια μέρα. Άσε το Ριζοσπάστη. Σ' έφαγε το κόμμα. Κοίτα την τύφλα σου».

Η Τασία είχε κι αυτή τις ίδιες πολιτικές απόψεις. Δεν, ήταν, όμως παθιασμένη. Μάλλον, έμοιαζε πιο πρακτική στα καθημερινά. Άλλωστε, φορτωνόταν και το διάβασμα των παιδιών. Ο ίδιος τα κουβαλούσε στα φροντιστήρια. Από εκεί και πέρα εξαφανιζόταν.

Μετά το κόμμα και το συνδικάτο περνούσε από το στέκι, την καφετέρια των καθηγητών στην πλατεία Ελευθερίας. Εκεί, θα εύρισκε τους συντρόφους και τους συναδέλφους. Στη στενή παρέα ήταν ο Παύλος και ο Λευτέρης, ο γυμναστής κουμπάρος του. Ο Λευτέρης κουβαλούσε μόνιμα στην κωλότσεπη δελτία του προπό. Αντάμωναν κάνα δώρο από τις έξι ως τις οχτώ και συζητούσαν με λαχτάρα τους αγώνες. Κάθε μέρα το ίδιο βιολί. Η βδομάδα κυλούσε με το ίδιο όραμα, να πιάσουν το δεκατριάρι, να πιάσουν την καλή, να γλιτώσουν από τη σκλαβιά του ιδιαίτερου. Έτσι, το τριάρι το είχε στη χούφτα του, χώρα που θα άλλαζε ένα πολύ παλιό ανατολικογερμανικό αμάξι. Το δεκατριάρι του 'γινε έμμονη ιδέα από τότε που ο Γιώργος ο φυσικός το σβούριξε και τώρα ήταν μες στις ζάχαρες και την καλοπέραση. Είκοσι εκατομμύρια ήτανε, όχι φραγκοδίφραγκα. Την είδηση την ανακοίνωσε ο Λευτέρης.

– «Μάγκες, ο Γιώργος την έκανε την κουτσελιά. Του στάθηκε το άτιμο. Ολόκληρο, σπαρταριστό δεκατριάρι. Και πού να δεις τύχη. Δυο αγώνες ήτανε χι ως τα μισά του δεύτερου ημιχρόνιου. Στο τέλος οι φιλοξενούμενοι κάρφωσαν το διπλό και ο Γιώργος θα κολυμπάει στον παρά. Να, ο δρόμος. Σας το λέω, συνέχεια. Χρειαζόμαστε περισσότερη προπόνηση. Εμάς όλο μας ξεφεύγει το άτιμο. Όλα καλά ως το πρώτο ημιχρόνιο. Στο τέλος καταλήγουμε με 5-6 επιτυχίες. Αλλά, πού θα πάει το ρημάδι. Δε θα κάτσει, θα κάτσει. Και τότε τέρμα οι μουρμούρες για το τριάρι. Φίλε μου, καλό το κόμμα, αλλά ο δρόμος είναι το προπό. Θα είναι ο σωτήρας μας. Στο υ-πο-γρά-φω».

Ο Λευτέρης ήταν ενθουσιώδης και μιλούσε συνεχώς για τραυματίες και κίτρινες κάρτες, για συμμαχίες σωματείων και σκοπιμότητες. Και για να πείσει τους φίλους του έβγαζε την εφημερίδα "1-2-X" από τη τζάκετ του.

– «Κύριοι, εδώ είναι η γνώση. Τι το νομίζεις το προπό; θέλει μυαλό, αγόρια μου, και γνώση. Είστε γελασμένοι ότι θα κάτσω να διαβάσω για το σχολείο. Διαβάσω την εφημερίδα και χτίζω το μέλλον μου. Το δεκατριάρη το 'χω στη χούφτα μου. Παρακάλα εσύ, κουμπάρε, τον ένα και τον άλλο κερατά για να κάνεις ιδιαίτερο. Άσε που κινδυνεύεις να αποκτήσεις παράσημα από το φτύσιμο».

Τα δελτία τα κατέθεταν τελετουργικά πάντα την Παρασκευή το βράδυ. Το κράτησαν από την εποχή που πέτυχαν ένα δωδεκάρι και μοιράστηκαν τριακόσια χιλιάρια. Ήταν το γούρι τους και το πρώτο -πίστευαν-, προειδοποιητικό χτύπημα της τύχης.

Μετά, το Σάββατο το αφιέρωναν σ' άλλα πράγματα. Η καφετέρια θύμιζε μια άτυπη Γενική Συνέλευση. Όλοι κατέβαιναν για καφέ. Ήταν η απόλαυση. Ωστόσο, η αφορμή ήταν τα ψώνια του Σαββατοκύριακου, ψάρι για το Σάββατο και κρέας για την Κυριακή.

Αναστέναζε η καφετέρια της πλατείας από τις συζητήσεις. Το κέρασμα ήταν αλυσιδωτό. Ο τελευταίος πλήρωνε τον καφέ του επόμενου. Και ήταν όλοι άντρες, σπάνια έπαιρνε κανένας τη γυναίκα του.

Το πρωί του Σαββάτου ήταν αφιερωμένο στην ιδεολογική πάλη. Σκορπίζονταν οι σύντροφοι στις παρέες και υποστήριζαν τις θέσεις του κόμματος. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, ο αντιιμπεριαλιστικός αγώνας, οι βάσεις και τα AWACS του Ακτίου, οι πορείες ειρήνης και οι απεργίες, η ακρίβεια και η αντιλαϊκή πολιτική, ο σοσιαλισμός και ο ρεφορμισμός αποτελούσαν αγαπημένα θέματα στην καθηγητική παρέα της καφετέριας στην πλατεία.

Συχνά, θύμωνε. Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς οι συνάδελφοί του δεν μπορούσαν να καταλάβουν την ανωτερότητα και την αναγκαιότητα του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Έναν τέτοιο στόχο μόνο ένα δυνατό κόμμα μπορούσε να τον κερδίσει.

Η καφετέρια είχε γίνει αρένα ιδεολογικών μαχών ανάμεσα στο σοσιαλισμό και το ρεφορμισμό. Ο ίδιος ένωθε ιεραπόστολος. Μόνιαζε με τους άλλους στο θέμα του μισθού τους και στην ανάγκη να γίνει η εκπαίδευση καλύτερη. Αναλύσεις, προβλέψεις, πάθος, χειρονομίες, όραμα, ενότητα ήταν οι βασικές αρχές που έμπαιναν στην κουβέντα. Στο τέλος και κει τσακωμός. Συμφωνούσαν στο τι θέλουν, διαφωνούσαν στο γιατί δε γίνεται.

Ο Αλέκος το γκαρσόνι αναγκαζόταν να χτυπάει το δίσκο, μερικές φορές, για να τους συνεφέρει. Δεν το παρατράβαγε.

– «Φάουλ, κύριοι. Σκληρό φάουλ, Παύλο. Κίτρινη κάρτα. Θα αποβληθείς στο επόμενο σκόπιμο φάουλ».

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Τον Αλέκο δεν τον παρεξηγούσαν. Ήταν ένας απ' αυτούς. Ήταν ανεκτικός. Ο ίδιος έτριβε τα χέρια του. Το Σάββατο έκανε ρεκόρ καφέδων.

Τα λεφτά για το τριάρι, όμως, δύσκολα μαζεύονταν. Η Τασία γκρίνιαζε. Μια μέρα τον είπε άχρηστο και μπουμπούνα, ανεπρόκοπο και αφελή.

– «Τι νομίζεις, αντρούλη μου, το κόμμα θα σε ταΐσει; Όλοι κοιτάζουν την οικογένειά τους. Εσύ, εκεί! Ούτε μισθό να σου 'διναν. Το τριάρι ούτε με κυάλι δεν το βλέπω. Πονάει η ψυχή μου. Τα παιδιά είναι, ακόμη, μικρά. Τι θα γίνει σα μεγαλώσουν και πάνε στο Λύκειο; Τα φροντιστήρια δεν θα μας αφήσουν να βάλουμε ούτε δραχμούλα στην άκρη. Κοίταξε να βρεις κανένα ιδιαίτερο. Όλοι κάνουν. Μην κοιτάς που το παίζουν αδιάφοροι. Βρίσκεις πολλούς τις καθημερινές στην καφετέρια; Πού νομίζεις ότι βρίσκονται όλοι αυτοί; Χωμένοι μες στα ξένα σπίτια, κάνουν ιδιαίτερα και βγάζουν λεφτά. Πώς νομίζεις ότι τα 'κανε ο Μίλτος και η Ντίνα τα λεφτά; Συμφοιτητές ήμασταν. Κάναμε παρέα στα Γιάννενα. Κι αυτοί σαν και μας. Και τους είδες σε πέντε χρόνια, έκαναν εξοχικό, διακόσια τετραγωνικά, και αγόρασαν χιλιαοχτακοσάρα ΜπεΕμβέ.

Κι εμείς, να 'ναι καλά το κόμμα. Μωρέ, καλά λέει ο Σαββόπουλος πως το κόμμα σε τραβάει από το μανίκι. Δε λέω, ρίξε την ψήφο σου. Μα κοίταξε και το συμφέρον σου. Να, το απόγευμα ήρθε η διπλανή, η Φιφή η κομμώτρια. Παλαβά λεφτά! Ξέρεις, είναι καλή κοπέλα, μα έχει το ψώνιο της. Παινεύεται για τα λεφτά της. Κι όποτε πίνουμε καφέ όλο και ρίχνει πόντους για όσους σπούδασαν.

“Αγάπη μου, τι κατάφεραν εκείνοι που σπούδασαν; Εγώ, το λέω καθαρά, ήμουνα σκράπας στο σχολείο. Το νου μου τον είχα στα μοντελάκια και το γκομενιλίκι. Έγινε κομμώτρια, να 'ναι καλά ο συγχωρεμένος ο πατέρας μου που μ' έσπρωξε να πάω σε μια ιδιωτική σχολή στην Αθήνα. Γύρισα πίσω, άνοιξα το μαγαζί, παντρεύτηκα τον Αλέξανδρο, το γυμνασιακό μου φλερτ και έκανα το Βασίλη μου. Είμαι καλά. Αγόρασα διαμέρισμα, φτιάχνω εξοχικό, έχω και το κατιτίς μου στην Τράπεζα. Βλέπω και την προκοπή της φιλενάδας μου της Ρίκης. Έγινε φιλόλογος. Με τα zόρια διορίστηκε και χτυπιέται από χωριό σε χωριό. Για δυο-τρία χρόνια έζησε χώρια από τον άντρα της. Ακόμη δεν έχουν βάλει το κεφάλι σε δικό τους σπίτι. Α, το ξέχασα, αγάπη μου. Ξέρεις, ο Βασίλης μου αρχίζει το Λύκειο. Θέλω να γίνει γιατρός. Είναι λίγο αδύνατος στην έκθεση. Δε λες σ' εκείνον τον άντρα σου να τον βοηθήσει μια δυο ώρες την εβδομάδα. Έχω μάθει πως είναι πολύ καλός στη δουλειά του, μα είναι ακατάδεχτος. Εκεί αυτός, στο σφυροδρέπανο. Θα 'χετε και σεις μια τσόντα στο μισθό, για να βάλετε μπροστά κείνο το ρημάδι το τριάρι που τόσο πολύ θέλεις, γλυκειά μου, και καλά κάνεις”.

Λοιπόν, αντρούλη, σκέψου το καλά. Είναι μοναδική ευκαιρία. Εντάξει, δε λέω να εκτεθείς. Δε σου ζητάω να γυρνάς από πολυκατοικία σε πολυκατοικία με την τσάντα στο χέρι. Να, θα βγαίνεις από την πόρτα μας και τσουπ, θα τρυπώνεις στη διπλανή πόρτα. Ούτε δυο μέτρα δε μας χωρίζουν. Κανένας δε θα σε δει. Έπειτα της το ξεκαθάρισα της Φιφής. Δε θα το πει σε κανέναν. Άμα βγει η βρώμα, θα κόψεις το ιδιαίτερο. Δέχτηκε με χαρά. Μάλιστα, η ίδια μου πρότεινε να μην επιτρέψει την επίσκεψη κανενός στο σπίτι στη διάρκεια του μαθήματος. Τι λες, άντρα μου;».

Βουβαμάρα, του 'πεσε κεραμίδα στο κεφάλι.

– «Είσαι σίγουρη, Τασία, για το μάθημα; Το θέλεις πολύ;»

– «Ναι, το θέλω πολύ. Μετά δεν είναι τι θέλω εγώ. Βλέπεις κανέναν άλλο τρόπο να μαζέψουμε λεφτά για το τριάρι; Εγώ, όχι. Αυτή είναι η δουλειά μας και έχει πέραση τώρα. Δε θα κάνεις ιδιαίτερα για όλη σου τη ζωή. Θα 'χεις την ώρα σου και για τα άλλα, το κόμμα και το συνδικάτο. Δε θα σου λείπει τίποτε».

– «Άσε, να το σκεφτώ πρώτα».

– «Καλά, τα ξαναλέμε αύριο γι' αυτό το ζήτημα».

Η πρόταση τον αναστάτωσε. Αυτός, ο πολέμιος του ιδιαίτερου να τρυπώνει στα διαμερίσματα δίκην βιαστή της κρατικής εκπαίδευσης και της κομματικής ιδεολογίας;

«Όχι, δε γίνεται. Είναι ανεπίτρεπτο. Πώς θα κοιτάζω τους μαθητές μου στα μάτια; Έμαθα να είμαι τίμιος στη ζωή μου, να μην κάνω συναλλαγές. Και πώς θα παίρνω τα λεφτά, θα με καίνε οι παλάμες μου. Αλλά, να με πάρει ο διάβολος και να με σκώσει. Έχει δίκιο η Τασία με το σπίτι».

Δεν μπορούσαν να βάλουν και πολλά στην άκρη. Ήταν και οι γονείς τους, ζούσαν με μια ψευτοαγροτική σύνταξη.

«Έτσι, δε μαζεύονται τα λεφτά και το 'χουμε ανάγκη το τριάρι. Ως τώρα αλλάξαμε δυο φορές σπίτι. Οι ιδιοκτήτες είναι απαιτητικοί. Και πώς να αμπαλάρεις τα πράγματα και να τα ξαναστήσεις; Νισάφι πια!

Πώς έμπλεξα έτσι; Και η ιδεολογία; Έλα καημένο μου, σε καπιταλισμό ζούμε και όχι σε κοινωνία αγγέλων! Κι έπειτα κανένας δε θα με δει. Με το κόμμα και το συνδικάτο θα 'μαι εντάξει».

Εκείνη η νύχτα ήταν βασανιστική. Τον πήρε ο ύπνος το ξημέρωμα. Σχεδόν πήρε την απόφασή του. Έγινε αμετάκλητη το μεσημέρι που διάβασε στο πρωτοσέλιδο του Ριζοσπάστη για 15% αύξηση στην αγορά κατοικίας. «Τους κερατάδες», μονολόγησε. «Τώρα, θα δεις». Φώναξε την Τασία που βρισκόταν στην κουζίνα.

– «Γυναίκα, ε γυναίκααα, έλα δω!»

Πρεβεζάνικα Χρονικά

– «Τι ουρλιάζεις, καλέ, τι σ' έπιασε;»

– «Ο κύβος ερρίφθη. Θα το κάνω το ιδιαίτερο. Ειδοποίησε τη Φιφή».

Η Τασία έμεινε άγαλμα, δεν πίστευε στ' αφτιά της. Δευτερόλεπτα μετά, τον φίλησε. Η πρώτη φορά ήταν δύσκολη, μα το ξεπέρασε εύκολα. Ήταν στη διπλανή πόρτα. Δεν το 'μαθε κανείς. Εξάλλου ήταν εντάξει και με το κόμμα και το συνδικάτο. Άλλωστε απασχολούνταν μόνο ένα δίωρο κάθε Δευτέρα απόγευμα.

Γλυκάθηκε λίγο μετά και δεν αρνήθηκε την πρόταση της Φιφής να κάνει μάθημα, έκθεση πάλι, στην κόρη μιας φίλης της. Ήταν σε άλλη πολυκατοικία αλλά με απόλυτη εχεμύθεια.

Πολύ γρήγορα κυκλοφόρησε το όνομά του στην πιάτσα. Τον έμαθαν ως καλό εκθεσά. Αναμενόμενο ήταν να δεχτεί πολλές προτάσεις. Κράτησε τελικά πέντε δίωρα τη βδομάδα με καλή τιμή.

Ήδη, ο λογαριασμός στην Τράπεζα μεγάλωνε με γεωμετρική πρόοδο και το πρόσωπο της Τασίας έλαμπε. Όλο γλύκες και φροντίδα ήτανε. Κρατούσε δικό της ημερολόγιο με τα μαθήματα που έκανε και κάθε βράδυ τσέκαρε αν έγιναν. Στο τέλος του μαθήματος ένιωθε την απόλυτη ηδονή όταν μέτραγε τα χρήματα που της παρέδινε. Το επόμενο πρωί κατευθείαν στην Τράπεζα.

Έτσι, το όνειρο του σπιτιού πήρε σάρκα και οστά. Πήραν το δάνειο από το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και τα υπόλοιπα χρήματα ήταν οι οικονομίες του μισθού και τα ιδιαίτερα.

Έλα όμως που άλλαξε γνώμη η Τασία και δεν ήθελε τριάρι. Έβαλε στο μάτι το χτίσιμο ενός εξοχικού.

– «Το σκέφτηκα, άντρα μου. Υποφέρουμε στο διαμέρισμα. Η από πάνω τινάζει όποτε θέλει. Ησυχία δεν υπάρχει και το μπαλκόνι μικρό. Λέω να αγοράσουμε οικόπεδο και να φτιάξουμε ένα σπιτάκι στην εξοχή. Μούρλια θα είναι. Θα βάλουμε και μερικά δεντράκια. Τι λες;».

Συμφώνησε. Του άρεσε η ιδέα. Άλλωστε, πολλοί συνάδελφοι είχαν κάνει στροφή στην εξοχή, γιατί όχι κι αυτοί; Έπειτα, είχαν και την αβάντα από τα ιδιαίτερα. Στο κάτω κάτω, μπορούσε να ικανοποιήσει και ένα παιδικό του όνειρο, να αποκτήσει ένα δικό του κτήμα με δέντρα που θα τα περιποιείται.

Όλα αυτά όμως έφερναν καινούργια ιδιαίτερα. Ο ελεύθερος χρόνος λιγότευε. Στο κόμμα δυσκολευόταν να πηγαίνει. Ζητούσε να γίνεται η ΚΟΒΑ πολύ νωρίς ή πολύ αργά. Σταδιακά, αποξενώθηκε και από τον Παύλο και το Λευτέρη. Πήγαινε μόνο την Παρασκευή να φτιάξουν το προπό. Δεν το πολυσυζητάγε. Είχε σταματήσει να περιμένει το δεκατριάρι σα μάννα εξ ουρανού. Είχε τώρα τον τρόπο του. Παρατήρησε, όμως, πως κι ο κουμπάρος του δεν είχε τη θέρμη την παλιά. Έκοψε την προποτζίδικη εφημερίδα.

Σταθερός έμεινε στη συνήθεια του Σαββάτου. Δεν έβαζε ποτέ μαθήματα το πρωινό αυτό. Ήταν μια συνήθεια που τον έτρεφε. Ανελλιπώς έπινε τον καφέ του στην πλατεία. Ο καιρός περνούσε, μα αυτός εκεί, αμετακίνητος. Είν' αλήθεια πως πέρασε ο καιρός των μεγάλων εντάσεων. Τώρα πια δεν τσακώνονταν για ιδεολογίες. Η μαμά Σοβιετία έπεσε σα χάρτινος πύργος και κανένας δεν είχε το κουράγιο να παλέψει, να υπερασπιστεί. Έπειτα, ήταν και τα μαθήματα. Μερικά μαθήματα τα 'παιρνε από τον Αριστεΐδη και το Χάρη, συναδέλφους που δεν ήταν στο κόμμα. Τον παραδέχονταν όμως. Γι' αυτό απέφευγε να τους κοντράρει.

Στην καφετέρια της πλατείας δεν τσακώνονταν ούτε για τα μισθολογικά ούτε για τα εκπαιδευτικά. Όλοι σα να 'χαν ξεφουσκώσει. Ούτε ο ίδιος το 'θελε. Κατέβαινε στην πλατεία για να ξελαμπικάρει το μυαλό του από τα μαθήματα. Προτιμούσε τη συζήτηση χωρίς κανένα στόχο, την κουτσομπολί-στικη. Η τηλεόραση, τα πολλά κανάλια έδιναν ευκαιρία για πολλά.

Δυστυχώς όμως δεν είχε με ποιον να κάνει κουβέντα. Οι συνάδελφοι α-ραΐωναν. Ο Λευτέρης είχε εξαφανιστεί. Τον αντάμωσε ένα Σάββατο, αφού πρώτα τον πήρε τηλέφωνο και κλείσανε ραντεβού.

Στις δέκα ήταν στην καφετέρια. Ο Αλέκος του έφερε τον καφέ του, νε-σκαφέ μέτριο χωρίς γάλα. Ο Λευτέρης άργησε λίγο. Ήρθε τρέχοντας. Έδω-σε την παραγγελία του και πετάχτηκε στο περίπτερο για την εφημερίδα του. Παραδόξως, δεν αγόρασε αθλητική. Κάθισε κάτω και φυλλομέτρησε την εφημερίδα. Δεν του έδωσε μούτρο.

– «Έλα, κουμπάρε, ο θρύλος θα σχίσει την Κυριακή. Παίζουμε κομπλέ. Μην ανησυχείς».

– «Δεν πάει να κουμπουριαστεί ο θρύλος», ήταν η απάντησή του.

Τα 'χασε. Δεν το περίμενε. Η έκπληξή του μεγάλωσε όταν είδε πως δεν άρχισε να διαβάζει την εφημερίδα από την τελευταία σελίδα και προς τα μέσα. Πήγε κατευθείαν στις σωμόν σελίδες. Έψαχνε τα νούμερα.

– «Τι έγινε Λευτέρη, έχεις επενδύσεις; Είσαι οικονομολόγος;».

Δεν απάντησε. Αυτό κράτησε για ένα δυο τρία λεπτά.

– «Την πουτάνα του, με σακάτεψε. Κι άλλο οχτάρι κάτω. Τι το 'θελα εγώ να πάρω τις καταθέσεις μου;».

Τι ήταν αυτό!

– «Τί συμβαίνει, Λευτέρη, σου 'στριψε; Τι οχτάρια είναι αυτά; Μεθυ-σμένος είσαι;».

– «Καλά, κουμπάρε, εσύ κοιμήθηκες νωρίς. Είδση δεν έχεις πάρει. Χρηματιστήριο κουμπάρε, ο ναός της σήμερα. Η Σοφοκλέους, κουμπάρε, είναι το μεγάλο εικονοστάσι. Να, ο καινούργιος δρόμος. Ποιο προπό και τι

Πρεβεζάνικα Χρονικά

καταθέσεις στην Τράπεζα! Πάπαλα! Μηδέν απόδοση. Ενώ το χρηματιστήριο είναι ο καινούργιος πυρετός».

– «Καλά, και δε φοβάσαι τα λεφτά σου; Στην Τράπεζα τουλάχιστον είναι σίγουρα».

– «Ζούμε στην εποχή της ελεύθερης οικονομίας, κουμπάρε, του λαϊκού καπιταλισμού. Όποιος ρισκάρει, κερδίζει».

Άλλο και τούτο. Τότε, άρχισε να ψυλλιάζεται για τους συναδέλφους που δεν έρχονταν στην πλατεία. Κάτι άλλο υπήρχε στη μέση. Η κουβέντα του Λευτέρη τον έβαλε σε σκέψη. Πλήρωσε τον καφέ του και σηκώθηκε όρθιος. Πήρε μαζί του και την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*. Του έλειπε η θορυβώδης παρέα των συναδέλφων και αποφάσισε να ξεμουδιάσει περπατώντας στην παραλία. Είχε έναν πολύ γλυκό ήλιο και το περπάτημα χάρμα.

Έστριψε αριστερά και δεν πρόλαβε να κάνει πενήντα μέτρα, όταν είδε πέντε-έξι συναδέλφους να κάθονται στην καφετέρια με τις ψαθωτές ομπρέλες. Πήγε κοντά τους. Ήταν ο Παύλος που τον είχε χάσει, ο Κώστας ο χημικός, ο Χρήστος ο φιλόλογος και ο Βασίλης ο κοινωνιολόγος. Δεν τον πήραν είδηση. Όλοι κρατούσαν στα χέρια τους σωμόν σελίδες.

– «Γεια σας, μάγκες».

– «Καλώς το φίλο μου», απάντησε ο Παύλος, «κάτσε»...

– «Τι έγινε, Παύλο, εξαφανίστηκες. Έχω πολλά Σάββατα να σε δω στην πλατεία. Ασχολείσαι με τα παιδιά;».

– «Όχι, αδερφέ. Τι να κάνω πια στην πλατεία. Εδώ είναι το ζουμί».

– «Για ποιο ζουμί μιλάς;».

– «Καλά, μην κάνεις τον κουτό. Ο κόσμος άλλαξε. Τι να κάνω στην πλατεία. Οι συζητήσεις εκεί είναι ανούσιες. Εδώ είναι το ψαχνό. Εδώ συχνάζουν οι προφεσόροι. Για παράδειγμα ο Νώντας, που έκανε στη Γερμανία, είναι πρώτος στη δουλειά. Έχει χαρτιά και στη Γερμανία και στο ναό το δικό μας. Αυτός με πήγε στο παρεκκλήσι της αγοράς και με βοήθησε να διαλέξω χαρτιά».

Έμεινε με το στόμα ανοιχτό. Μάλλον για το χρηματιστήριο γίνεται πάλι λόγος. Τον βοήθησε η μικρή διάλεξη του Λευτέρη. Ο Παύλος μιλούσε αργά και ψιθυριστά να μην τον ακούσουν οι άλλοι.

– «Τους βλέπεις; Όλοι έχουν χαρτιά. Ο Κώστας μόνο προσπυτιάζεται. Δεν έχει αποφασίσει πού να τζογάρει».

Εκείνη την ώρα, σήκωσε το κεφάλι του ο Κώστας και ρώτησε το Νώντα που ερχόταν στο τραπέζι.

– «Έλα, προφέσορα, ονομάτισέ το, για να ανάψω το καντήλι στο παρεκκλήσι. Βρήκα κάτι φτηνά χαρτιά. Το ένα κοστίζει μόνο τρακόσες. Είναι βιο-

μηχανίας που παράγει βαφές για γυναικεία μαλλιά».

Ο Νώντας είχε πάρει στα σοβαρά το ρόλο του. Έβγαλε την πίπα, τη σακούλα με τον καπνό και έκανε την πίπα του αργά, ενώ μιλούσε υπογραμμίζοντας τις συλλαβές.

– «Άκου Κώστα, έχω την εντύπωση ότι σωστά επιλέγεις. Δεν έχεις εμπειρία, αλλά ωρίμασες γρήγορα. Έτσι χτυπάμε. Ψάχνουμε φτηνά χαρτιά, παίρνουμε 2-3 οχτάρια και φεύγουμε. Θα γίνεις ένας καλός ραντιέρης».

Κατάλαβε πλέον γιατί έχασε τους συναδέλφους από την πλατεία. Άλλαξαν στέκι. Η πλατεία ανήκε στους ιδεολογικούς αγώνες. Η νέα καφετέρια με τις ψάθινες ομπρέλες ήταν μια άλλη αρχή.

Σηκώθηκε και πήγε στο σπίτι μπερδεμένος. Το συζήτησε με την Τασία. Και η ίδια ήταν προβληματισμένη. Έβλεπε τα λεφτά στην τράπεζα να μην αποδίδουν. Παλιά δίπλωναν. Δε θα ήταν άσχημη ιδέα να δοκιμάσουν.

Δίσταζε. Ήταν μεγάλο το πήδημα. Ένιωθε πως παίρνοντας χαρτιά θα γύριζε ολότελα το φύλλο της παλιάς ζωής του. Για μερικούς μήνες μπαλατζάρισε. Τα Σάββατα σύχναζε κι αυτός στην καινούργια καφετέρια. Ήταν ο μόνος τρόπος να βρει παρέα. Εκεί, περισσότερο οσμίζόταν κι έβλεπε και λιγότερο άκουγε. Ξαφνικά, σηκωνόταν κάποιος κι έφευγε. Μετά από μισή ώρα ξαναγύριζε. Έμαθε πως πήγαινε στο παρεκκλήσι να συνεννοηθεί. Το Σάββατο το μεσημέρι επέστρεψε στο σπίτι με την απόφαση να αγοράσει χαρτιά τη Δευτέρα. Όταν ερχόταν η ώρα, έκανε πίσω.

Τελικά, είδε πως δεν υπήρχε άλλος δρόμος. Όλοι έπαιζαν. Είχαν περιορίσει τις αθλητικές συζητήσεις. Το χρηματιστήριο σ' αυτούς τους δυο μήνες βγήκε από την παρανομία της συζήτησης με τα νεύματα και τις κρυφές συζητήσεις. Έγινε πλέον το επίσημο θέμα.

Μεσοβδόμαδα είχε μόνο δυο ώρες στο σχολείο. Πήρε μαζί του το βιβλιάριο της τράπεζας κι έκανε την ανάληψη. Χρειαζόταν πριν έναν καφέ και γι' αυτό κάθισε στην καφετέρια με τις ψάθινες ομπρέλες. Τον ήπια με τρεις τέσσερις ρουφηξιές και σηκώθηκε όρθιος. Φοβόταν μην το μετανιώσει.

Ξεπέρασε το δισταγμό του κι ανέβηκε τη σκάλα. Μπροστά του στον πρώτο όροφο βρισκόταν το παρεκκλήσι. Χτύπησε ελαφρά την πόρτα μα δεν του άνοιξε κανείς. Την έσπρωξε. Ήταν ανοιχτή. Την άνοιξε αργά. Είδε πολύ κόσμο σε κομπούτερ και μπροστά σε γραφεία. Μπήκε μέσα. Ό,τι ήταν να γίνει, ας γίνει. Τον πλησίασε μια νεαρή ξανθή με πλατύ χαμόγελο.

– «Σε τι μπορώ να σας εξυπηρετήσω, κύριε;».